

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av partilagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att partilagen ändras så att inte bara personer som är röstberättigade vid riksdagsval utan också personer som är röstberättigade vid kommunalval eller Europaparlamentsval ska kunna vara ett partis anhängare när partiet registreras.

Genom förändringen skulle man avskaffa den förutsättning för registreringen av ett parti som försätter i Finland bosatta medbor-

gare av andra Europeiska unionens medlemsstater i annan ställning i kommunal- och Europaparlamentsval än Finlands medborgare genom att förhindra de förstnämnda att uppträda som anhängare vid registrering av ett parti.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

MOTIVERING

1 Nuläge och föreslagna ändringar

Enligt 2 § 1 mom. 2 punkten i partilagen (10/1969) förutsätts för registrering av ett parti att partiet har minst 5 000 vid riksdagsmannaval valberättigade anhängare. Lagen om riksdagsmannaval (391/1969) har sedermera upphävts genom vallagen (714/1998). Enligt övergångsbestämmelserna i vallagen innebär en hänvisning till de lagar som upphävs genom vallagen en hänvisning till vallagen. För registrering av ett parti förutsätts således att partiet har minst 5 000 vid riksdagsval röstberättigade anhängare.

Enligt 14 § 1 mom. i grundlagen har varje finsk medborgare som har fyllt aderton år rätt att rösta i statliga val och folkomröstningar. Röstberättigade vid riksdagsval är således endast finska medborgare. Den gällande regleringen i 2 § i partilagen innebär att ett parti kan registreras endast om 5 000 finska medborgare undertecknar ett anhängarkort.

Enligt det nya 2 moment i 14 § i grundlagen som trädde ikraft den 1 mars 2012 har varje finsk medborgare och varje i Finland bosatt medborgare i Europeiska unionen som fyllt aderton år rätt att rösta vid val till Europaparlamentet enligt vad som bestäms genom lag. Utlänningars rösträtt vid kommunalval är tryggad genom 14 § 3 mom. i grundlagen.

Enligt nämnda bestämmelse i grundlagen har varje finsk medborgare och varje i Finland stadigvarande bosatt utlänning som har fyllt aderton år rätt att rösta i kommunalval och kommunala folkomröstningar enligt vad som bestäms genom lag.

I 14 § 4 mom. finns dessutom en bestämmelse om det allmännas skyldighet att främja den enskildes möjligheter att delta i samhälls- eller verksamhet och att påverka beslut som gäller honom eller henne själv.

Rösträtt i kommunalval som förrättas i kommunen har enligt 26 § 1 mom. i kommunallagen (365/1999) finska medborgare och medborgare i andra medlemsstater i Europeiska unionen samt isländska och norska medborgare som senast valdagen fyller 18 år och vars hemkommun enligt lagen om hemkommunen den kommunen är, enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet, vid utgången av den 51 dagen före valdagen. Rösträtt i kommunalval har även andra utlänningar som uppfyller villkoren ovan, om de vid nämnda tidpunkt har haft hemkommun i Finland i två år.

Röstberättigad vid Europaparlamentsval är enligt 2 § 2 mom. i vallagen också medborgare i andra medlemsstater i Europeiska unionen som senast på valdagen fyller 18 år och som har i lagen om hemkommun avsedd

hemkommun i Finland, förutsatt att de inte förlorat sin rösträtt vid Europaparlamentsval i den stat i vilken de är medborgare. En förutsättning för att utöva rösträtten är att personen anmäler sig till rösträttsregistret för Europaparlamentsvalet i Finland.

Europeiska kommissionen har ansett att partilagstiftningen i Finland, när det gäller kravet på medborgarskap vid registrering av ett parti, strider mot artikel 22.1 och 22.2 i fördraget om Europeiska unionens funktions-sätt. Nämnda artiklar förutsätter att en medborgare i en annan EU-medlemsstat måste kunna kandidera i kommunalval och Europaparlamentsval i den stat där han eller hon är bosatt på samma villkor som medborgarna i den staten. Detta förutsätter också det att en medborgare i en EU-medlemsstat bör ha lika möjlighet att bilda ett parti som medborgarna i dennes boplatsestat. Partilagens 2 § begränsar rätten för i Finland bosatta andra unionsmedborgare att bilda ett registrerat parti.

I propositionen föreslås att 2 § i partilagen ändras så att inte bara personer som är röstberättigade vid riksdagsval utan också personer som är röstberättigade vid kommunalval eller Europaparlamentsval ska kunna vara ett partis anhängare när partiet registreras. Motsvarande ändring ska göras i de uppgifter i anhängarkortet som anges i 3 §. I lagens 6 § föreslås en teknisk rättelse i hänvisningsbestämmelsen. Därtill skulle man införa vissa språkliga korrigeringar i de svenskspråkiga bestämmelser som föreslås bli ändrade.

Den föreslagna ändringen av partilagen gör det möjligt också för röstberättigade utländska medborgare i Finland att vara partianhängare på det sätt som krävs för att registrera ett parti. Rätten utvidgas enligt förslaget till sådana unionsmedborgare och isländska och norska medborgare som har i lagen om hemkommun avsedd hemkommun i Finland samt till sådana medborgare i någon annan stat som har haft hemkommun i Finland i två år vid den tidpunkt då anhängarkortet under-tecknas. En utvidgning av rätten att delta så att den förutom unionsmedborgare också gäller andra utlänningar överensstämmer med bestämmelsen om icke-diskriminering i 6 § 2 mom. i grundlagen och med den redan nämnda skyldigheten i grundlagens 14 §

4 mom. om att främja den enskildes möjligheter att delta.

I propositionen föreslås inga ändringar i det sätt på vilket valbarheten bestäms. Bestämmelser om valbarhet vid riksdagsval finns i grundlagen och om valbarhet vid kommunalval i kommunallagen. Om valbarhet vid Europaparlamentsval gäller vad som föreskrivs i 164 § i vallagen.

2 Propositionens konsekvenser

Propositionen har inga ekonomiska konsekvenser eller konsekvenser för myndigheterna. Genom propositionen ändras inte det antal anhängare som krävs för att registrera ett parti. Propositionen har inte heller några konsekvenser för valbarheten vid riksdagsval, kommunalval eller Europaparlamentsval.

Propositionen har konsekvenser när det gäller att främja rätten att delta och på så sätt demokratin i Finland genom att också röstberättigade utländska medborgare i Finland får rätt att vara partianhängare på det sätt som förutsatts för att registrera ett parti. Enligt tillgängliga uppgifter om kommunalvalet 2008 uppgick de röstberättigade till totalt 4 196 588, av vilka 4 100 230 var finska medborgare, 42 539 medborgare i andra EU-länder, 678 norska eller isländska medborgare och 53 141 medborgare i andra länder. Enligt tillgängliga uppgifter om Europaparlamentsvalet 2009 bodde det då i Finland 45 536 personer som hade uppnått rösträttsåldern och var medborgare i någon annan medlemsstat i Europeiska unionen.

3 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid justitieministeriet. Utlåtande om propositionen har begärts av de partier som antecknats i partiregistret, av minoritetsombudsmannen, av patent- och registerstyrelsen samt av minister Lauri Tarasti.

I sju av de sammanlagt nio erhållna utlåtandena understöddes den föreslagna ändringen. Som motivering framfördes bl.a. det att förändringen förstärker deltaganderättig-

heterna för de personer som är röstberättigade i Finland och att involverandet av dem i partiverksamheten och genom den i politiskt beslutsfattande är ett effektivt sätt att främja samförstånd i samhället och integration av invandrare. I två utlåtanden (Sannfinländare och Köyhien asialla) ansågs att den föreslagna förändringen inte behövs. Minister Tarasti lyfte i sitt utlåtande fram även det, att det är inkonsekvent att en utlänning kan fungera

som grundande medlem i ett parti, men inte som anhängare av dess registrering.

4 Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av partilagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i partilagen (10/1969) 2, 3 och 6 §, sådana de lyder delvis ändrade i lag 683/2010,
som följer:

2 §

Registrering av parti

Som parti registreras på skriftlig ansökan en förening,

1) som väsentligen fullföljer ett politiskt syfte,

2) som har minst 5 000 vid riksdagsval, kommunalval eller Europaparlamentsval röstberättigade anhängare,

3) vars stadgar säkerställer att demokratiska principer iakttas vid föreningens beslutsfattande och i dess verksamhet, och

4) som har ett allmänt program som uppgjorts för att förverkliga det ändamål som anges i föreningens stadgar och av vilket principerna och målen för föreningens politiska verksamhet framgår.

En annan förenings medlems-, lokal-, parallell- eller stödförening får inte registreras som parti.

Registreringen av ett parti sker avgiftsfritt.

3 §

Registreringsansökan

En registreringsansökan ska åtföljas av

1) ett utdrag ur föreningsregistret,
2) en officiellt styrkt kopia av gällande stadgar,

3) det allmänna programmet, och

4) en förteckning över partiets anhängare, uppgjord på kort, för vilka ett formulär har fastställts av justitieministeriet.

Förteckningskortet ska uppta

1) anhängarens personuppgifter,

2) anhängarens försäkran, att han eller hon är röstberättigad vid riksdagsval, kommunalval eller Europaparlamentsval,

3) datering, som inte får vara äldre än ett år, och

4) anhängarens egenhändiga underskrift.

6 §

Avförande av ett parti ur registret

Ett parti, som inte har fått någon av sina kandidater invald i riksdagen i senaste eller närmast föregående riksdagsval, avförs ur registret. Ett parti avförs också ur registret om partiet har upphört att vara en registrerad förening.

Ett parti kan avföras ur registret också på _____
egen ansökan. _____ Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 29 mars 2012

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Justitieminister *Anna-Maja Henriksson*

Lag

om ändring av partilagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i partilagen (10/1969) 2, 3 och 6 §, sådana de lyder delvis ändrade i lag 683/2010,
som följer:

Gällande lydelse

2 §

Registrering av parti

Såsom parti registreras på skriftlig ansökan en förening,

- 1) som väsentligen fullföljer politiskt syfte,
- 2) som har minst 5 000 vid riksdagsmannaval valberättigade anhängare,
- 3) vars stadgar tryggar iakttagandet av demokratiska principer vid fattandet av föreningens beslut samt i dess verksamhet, och
- 4) som har ett för förverkligandet av föreningens i stadgarna angivna ändamål uppgjort allmänt program, varav principerna och syftemålen för föreningens politiska verksamhet framgår.

Annan förenings medlems-, lokal-, parallell- eller stödförening må icke registreras som parti.

Registrering av parti verkställs avgiftsfritt.

3 §

Registreringsansökan

Registreringsansökan skall åtföljas av:

- 1) utdrag ur föreningsregistret;
- 2) officiellt styrkt avskrift av gällande stadgar;
- 3) det allmänna programmet; och

Föreslagen lydelse

2 §

Registrering av parti

Som parti registreras på skriftlig ansökan en förening,

- 1) som väsentligen fullföljer ett politiskt syfte,
- 2) som har minst 5 000 vid riksdagsval, kommunalval eller Europaparlamentsval röstberättigade anhängare,
- 3) vars stadgar säkerställer att demokratiska principer iakttas vid föreningens beslutsfattande och i dess verksamhet, och
- 4) som har ett allmänt program som uppgjorts för att förverkliga det ändamål som anges i föreningens stadgar och av vilket principerna och målen för föreningens politiska verksamhet framgår.

En annan förenings medlems-, lokal-, parallell- eller stödförening får inte registreras som parti.

Registreringen av ett parti sker avgiftsfritt.

3 §

Registreringsansökan

En registreringsansökan ska åtföljas av

- 1) ett utdrag ur föreningsregistret,
- 2) en officiellt styrkt kopia av gällande stadgar,
- 3) det allmänna programmet, och

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

4) förteckning över partiets anhängare, uppgjord på kort, för vilka formulär fastställts av justitieministeriet.

Förteckningskort skall upptaga:

- 1) anhängarens personuppgifter;
- 2) anhängarens försäkran, att han är valberättigad vid riksdagsmannaval;

3) datering, som icke får vara äldre än ett år; samt

- 4) anhängarens egenhändiga underskrift.

4) en förteckning över partiets anhängare, uppgjord på kort, för vilka ett formulär har fastställts av justitieministeriet.

Förteckningskortet ska uppta

- 1) anhängarens personuppgifter,
- 2) anhängarens försäkran, att han *eller hon är röstberättigad vid riksdagsval, kommunalval eller Europaparlamentsval*,

3) datering, som inte får vara äldre än ett år, och

- 4) anhängarens egenhändiga underskrift.

6 §

6 §

*Avförande av parti ur registret**Avförande av ett parti ur registret*

Parti, som icke fått någon av sina kandidater invald i riksdagen i senaste eller närmast föregående riksdagsmannaval, avföres ur registret. Detsamma skall gälla, om partiet upphört att vara registrerad förening.

Parti må avföras ur registret jämväl på egen ansökan.

Ett parti, som inte har fått någon av sina kandidater invald i riksdagen i senaste eller närmast föregående *riksdagsval*, avföres ur registret. Ett parti avförs också ur registret om partiet har upphört att vara en registrerad förening.

Ett parti kan avföras ur registret också på egen ansökan.

Denna lag träder i kraft den 20 .